

Національний
банк України

Вимоги до ліквідності банків (LCR)

Мирослав Тарнавський
Департамент фінансової стабільності
17 жовтня 2019 р.

Нові вимоги до ліквідності

Запорукою
забезпечення стійкості
фінансової установи є
**не лише достатність
капіталу, а й достатність
ліквідності**

За результатами уроків глобальної фінансової кризи 2008р.

Базель III - нові вимоги до ліквідності:

2 коефіцієнта ліквідності:

LCR (січень, 2013р.);

NSFR (жовтень, 2014р.)

Monitoring tools для оцінки ризику ліквідності (січень, 2013р.):

- GAP-аналіз, аналіз концентрацій зобов'язань,
- моніторинг необтяжених активів,
- співставлення обсягів активів та зобов'язань у значимих валютах;
- аналіз інформації про ситуацію на ринку цінних паперів,
- аналіз ризику ліквідності банку в межах операційного дня

CRR/CRD IV

Мета LCR

М Е Т А

- оцінка стану ліквідності банку на горизонті **30 днів**;
- змусити банки постійно підтримувати буфер висколіквідних активів;
- сприяти стійкості банку до короткострокових шоків ліквідності – характерного для кризових періодів явища, коли відбувається значний відтік коштів клієнтів

Запровадження коефіцієнта покриття ліквідністю (Liquidity Coverage Ratio, LCR)

**Запроваджено
відповідно до**

- Угоди про асоціацію з ЄС
- Планів НБУ щодо імплементації законодавства ЄС

**Базується
на нормах**

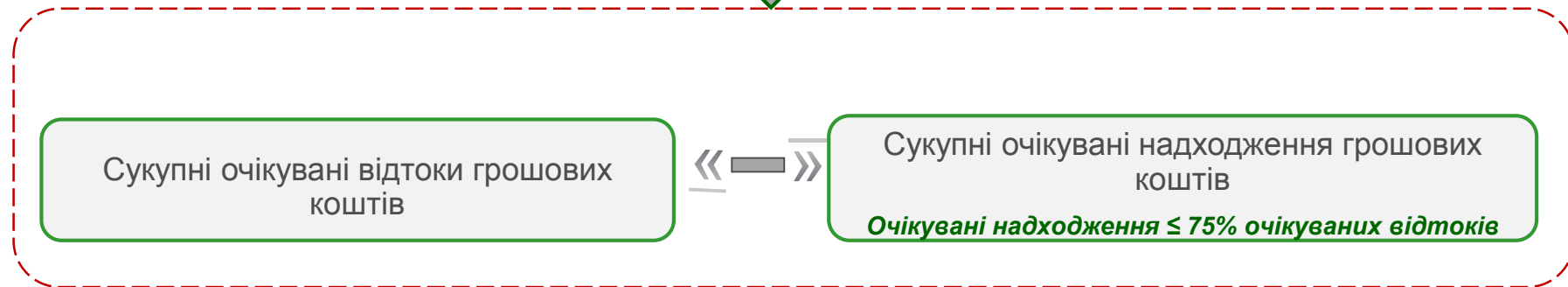
- Директиви 2013/36/ЄС (CRD IV)
- Регламенту ЄС № 575/2013 (CRR) та Регламенту ЄС № 2015/61

Опрацьовано

- з міжнародними експертами, залученими в рамках технічної допомоги Світового банку
- з банківською спільнотою

Розрахунок LCR

$$LCR = \frac{\text{Високоякісні ліквідні активи (ВЛА)}}{\text{Чистий відтік грошових коштів протягом 30 днів}} \geq 100 \%$$

Банк розраховує 2 коефіцієнти покриття ліквідністю (LCR):

- за всіма валютами (LCR_{BB})
- в іноземних валютах в гривневому еквіваленті (LCR_{IB})

Загальні характеристики та вимоги до ВЛА:

- ✓ **необтяжені протягом 30 днів: відсутні** юридичні/контрактні/регуляторні/податкові чи інші **перешкоди для передачі, продажу або іншого способу відчуження**
- ✓ **у будь-який час можуть бути перетворені у грошові кошти без втрати вартості**
- ✓ **мають низький рівень ризику**, низьку волатильність, їх вартість легко визначити з належним рівнем достовірності
- ✓ **не є емітованими банком або пов'язаними з ним особами**
- ✓ щодо цінних паперів додатково - **є об'єктами активного ринку** та/або **приймаються НБУ як забезпечення** за операціями з рефінансування

Складові ВЛА

ВЛА_{НВ}

№ п/п	Актив	Особливості врахування
1	Банкноти та монети	мінус резерви (МСФЗ) за готівковими коштами, наявність яких є непідтвердженою
2	Депозити у НБУ	тільки депозити зі строком погашення до 1 дня
3	Державні облигації, що рефінансуються НБУ:	
	зі строком погашення до 30 днів: ОВДП в НВ ОВДП з індексованою вартістю	за номінальною вартістю
3	зі строком погашення більше 30 днів: ОВДП в НВ ОВДП в ІВ ОВДП з індексованою вартістю	
	за вартістю, що розраховується згідно з Порядком № 732 (справедлива вартість × відповідний коригуючий коефіцієнт)	
4	Боргові ЦП міжнародних банків розвитку	за справедливою вартістю
5	Депозитні сертифікати НБУ	за номінальною вартістю
6	Кошти на кореспондентському рахунку в НБУ	

ВЛА_{НВ} зменшуються на суму обов'язкових резервів, що має зберігатися на коррахунку в НБУ (у розмірі, установленому НБУ на відповідний період)

Для розрахунку LCR_{ВВ}: **ВЛА_{ВВ} = ВЛА_{НВ} + ВЛА_{ІВ}**

ВЛА_{ІВ}

№ п/п	Актив	Особливості врахування
1	Банкноти та монети	мінус резерви (МСФЗ) за готівковими коштами, наявність яких є непідтвердженою
2	Депозити у НБУ	тільки депозити зі строком погашення до 1 дня
3	Державні облигації, що рефінансуються НБУ:	
	зі строком погашення до 30 днів: ОВДП в ІВ ОЗДП в ІВ	за номінальною вартістю
4	Боргові ЦП міжнародних банків розвитку	за справедливою вартістю
5	Боргові ЦП державних органів країн G-7 з рейтингами провідних світових рейтингових агентств не нижче "AA-"/ "Aa3"	
6	Кошти на коррахунках в інших банках з рейтингом не нижче інвестиційного класу [позитивне сальдо НОСТРО - ЛОРО (протягом перехідного періоду, з поступовим щорічним зменшенням максимальної частки у ВЛА на 20 п.п. до повного виключення на 01.01.2025)]	
7	Кошти в іноземній валюті на коррахунках в НБУ та банках-резидентах, що виконують нормативи LCR (позитивне сальдо НОСТРО - ЛОРО діє тимчасово до 01 січня 2021 року)	

Розрахунок очікуваних відтоків грошових коштів

Очікувані відтоки грошових коштів:

$$\text{Відтоки}_1 = \text{Балансові залишки} \times K \text{ відтоків} \ll + \gg \text{Відтоки}_2 = \text{Контрактні відтоки} \times K \text{ відтоків}$$

Балансові/позабалансові залишки за:

- строковими коштами фізичних осіб
- коштами на вимогу
- безвідкличними зобов'язаннями з кредитування
- нарахованими витратами
- простроченою заборгованістю
- іншими операціями

Контрактні відтоки за:

- вкладками/депозитами фізичних осіб, за якими отримано повідомлення про їх повернення
- строковими балансовими зобов'язаннями
- операціями, пов'язаними з торговим фінансуванням
- операціями з деривативами
- кредиторською заборгованістю
- операціями забезпеченого фондування

Коефіцієнти очікуваних відтоків грошових коштів визначають прогнозовану частку зменшення обсягу зобов'язань банку протягом 30 днів **з урахуванням стрес-сценарію**.
2014 рік обраний базовим для визначення стресових відтоків!

Розрахунок очікуваних надходжень грошових коштів

Включаються надходження, які очікуються протягом 30 днів лише **за повністю працюючими активами**, за якими:

- ✓ немає жодного дня прострочення боргу/відсотків
- ✓ не було реструктуризації протягом останніх 180 днів з ознаками дефолту (згідно з вимогами Положення №351)
- ✓ у банку відсутні підстави очікувати настання протягом 30 днів події дефолту боржника (згідно з вимогами Положення №351)

Очікувані надходження грошових коштів:

Надходження₁ = Балансові залишки × К надходжень «+» Надходження₂ = Контрактні надходження × К надходжень

Балансові залишки за:

- коштами на кореспондентських рахунках
- транзитними та кліринговими рахунки.

Контрактні надходження за:

- наданими кредитами, розміщеними депозитами
- борговими цінними паперами, дебіторською заборгованістю
- операціями зворотного репо, операціями з деривативами
- нарахованими доходами, невикористаними частинами без-відкличних кредитних ліній, відкритих материнським банком

Коефіцієнти очікуваних надходжень визначають прогнозовану частку надходжень грошових коштів за активними операціями, яка не спрямовуватиметься на здійснення активних операцій протягом 30 днів, **з урахуванням стрес-сценарію.**

Коефіцієнти відтоків/надходжень грошових коштів

Коефіцієнт и, %		Складові очікуваних відтоків	Групи контрагентів та окремих операцій	Складові очікуваних надходжень	Коефіцієнти, %		
ІВ	НВ				НВ	ІВ	
20	20	на вимогу	фізичні особи	кредити та нараховані доходи	50	100	
0	0	строкові вклади					не будуть повернені протягом наступних 30 днів згідно з умовами договорів з обмеженням на розпорядження (арешт) протягом 30 днів
100	100						отримано повідомлення про їх повернення
10	10						всі інші незалежно від строку повернення
40	40	на вимогу	СГД	кредити та нараховані доходи	50	50	
0	0	строкові вклади		з обмеженням на розпорядження (арешт) протягом 30 днів	боргові ЦП нефінансових підприємств та нараховані доходи	100	100
100	100			отримано повідомлення про їх повернення			
40	40			всі інші строком повернення до 30 днів			
40	100	поточні рахунки	органи державної влади та місцевого самоврядування	кредити та нараховані доходи	50	50	
40	40	строкові		боргові ЦП та нараховані доходи	100	100	
100	100	за якими отримано повідомлення про повернення					
40	40	на вимогу, строкові	НБУ	депозити (які не включені у ВЛА) та нараховані доходи	100	100	
100	100	рахунки лоро (які не включені у ВЛА), кошти банків у розрахунках, кредити, депозити, нараховані витрати	інші банки	рахунки ностро (які не включені у ВЛА), кредити, депозити, боргові ЦП, нараховані доходи, кошти у розрахунках	100	100	
				невикористані частини безвідкличних кредитних ліній материнського банку на підтримання ліквідності (за якими згідно договору протягом 30 днів очікуються кошти)	40	40	
0	0	овернайт, репо, кредити рефінансування, інші кредити	операції з НБУ	операції зворотного репо з переходом права власності/розпорядження:	0	0	
				забезпечені ВЛА			
			забезпечене фондування/ операції репо з НБУ, банками та СГД	забезпечені не ВЛА	100	100	
0	0	забезпечені ВЛА		операції репо з СГД та банками	операції зворотного репо без переходу права власності/розпорядження	100	100
100	100	забезпечені не ВЛА					
100	100		операції з деривативами		100	100	
100	100	прострочена заборгованість за всіма групами контрагентів		-	-	-	

Запровадження LCR як обов'язкового пруденційного нормативу

Норматив LCR - щоденний, розрахований за формулою **середньоарифметичної величини** (за останні 30 календарних днів)

Нормативне значення LCR_{вв}:

на 01.01.2019 – 80%;

на 01.06.2019 – 90%;

на 01.12.2019 – 100%.

Нормативне значення LCR_{ів}:

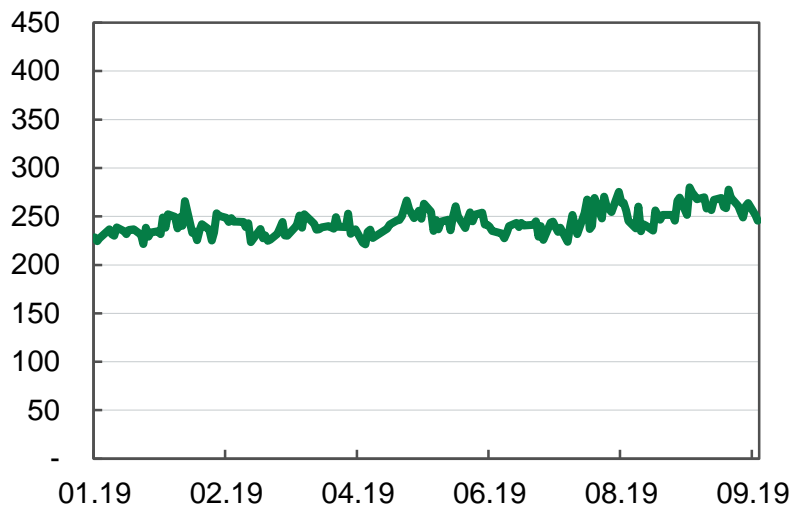
на 01.01.2019 – 50%;

на 01.06.2019 – 90%;

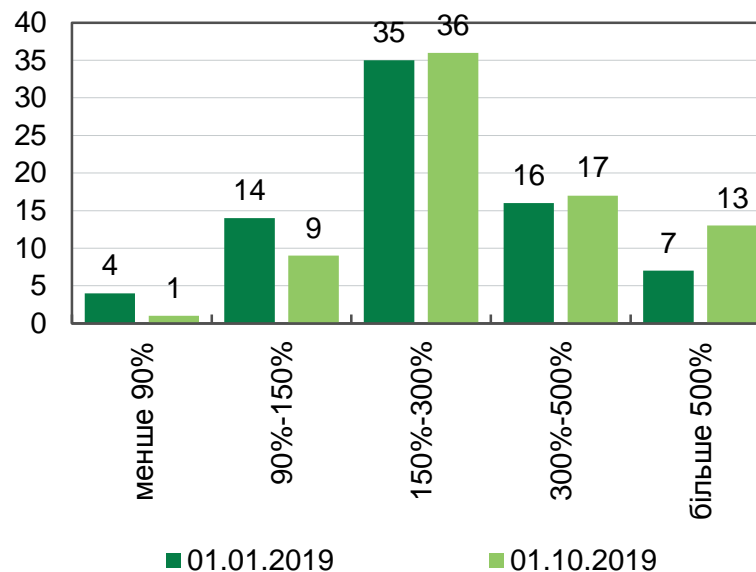
на 01.12.2019 – 100%.

Поточні тенденції LCRвв

Динаміка коефіцієнта покриття ліквідністю по банківській системі за усіма валютами, %

Розподіл кількості банків за рівнем LCR за усіма валютами

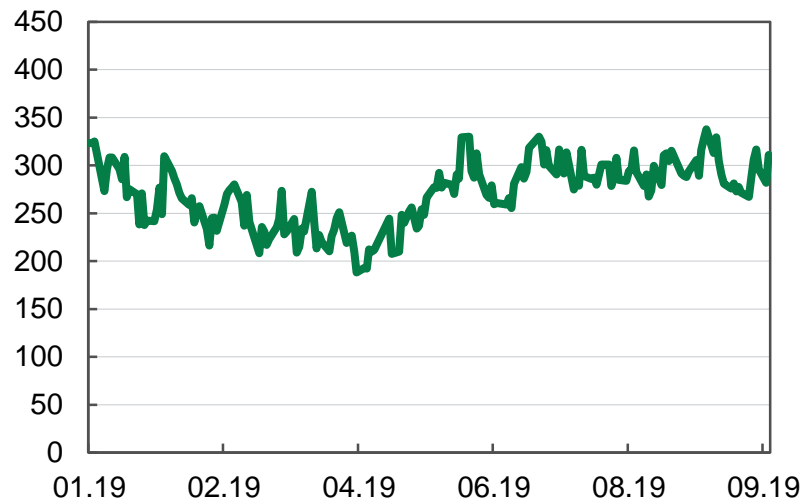

Джерело: НБУ

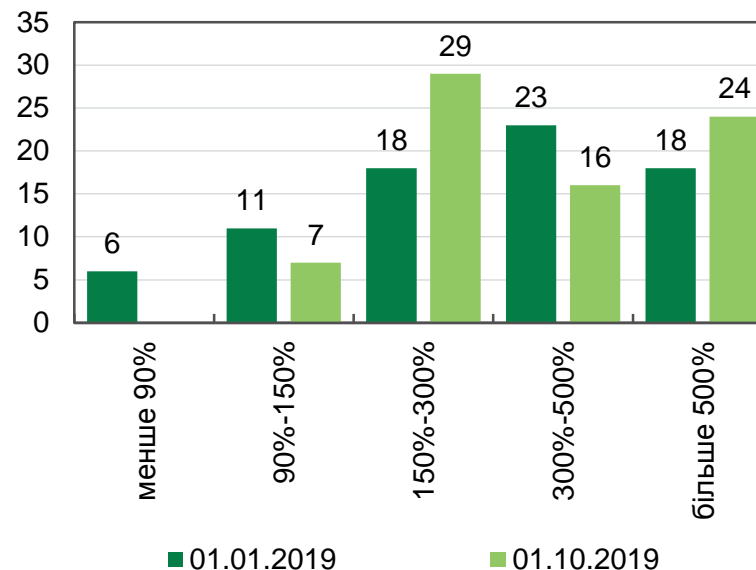
- Поступово банки адаптуються до нового нормативу.
- Розподіл банків за рівнем LCR зміщується праворуч.
- Найбільша кількість банків має рівень LCR в інтервалі 150%-300%.

Поточні тенденції LCRів

Динаміка коефіцієнта покриття ліквідністю по банківській системі в іноземній валюті, %

Розподіл кількості банків за рівнем LCR в іноземній валюті

Джерело: НБУ

- Напередодні запровадження нормативу LCRів на рівні 90% (з червня 2019 року) банківська система суттєво підвищила валютну ліквідність.
- Наразі банки не мають проблеми із виконанням цього нормативу.

Практичне завдання.
Розрахунок LCR.

Статистика LCR, де шукати.

1. Індивідуальна звітність Банків на сайті Банку (приклад), шлях: [Банк сьогодні\Фінансова звітність\Показники діяльності\Економічні нормативи та ліміти відкритої валютної позиції станом на 01 жовтня 2019 року](#)
2. Агрегована звітність банків, що оприлюднюється на сайті НБУ, шлях: [Національний банк України\Статистика\Наглядова статистика\Дані\Економічні нормативи та ліміти відкритої валютної позиції;](#)
3. Опис структури звітного файлу, шлях: [Національний банк України\Статистика\Організація статистичної звітності\Реєстр показників статистичної звітності\БКХ "Дані щодо розрахунку коефіцієнта покриття ліквідністю \(LCR\)"](#)

Дякую за увагу!